

ACTES DEL XXè CONGRÉS D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA CATALANA. Vic. Juny 2018

**JOSEP MARIA SÁNCHEZ RIPOLLÉS
(EJE DE LOS CABALLEROS 1945- TARRAGONA 2007), METGE INTERNISTA
I HISTORIADOR DE LA MEDICINA DE LES COMARQUES TARRAGONINES**

SABATÉ i FORT, Jesús

RESUM: Ressenya biogràfica de Josep Maria Sánchez Ripollés (Ejea de los Caballeros 1945- Tarragona 2007), recalcant la seva vessant mèdica humanista. Llicenciat en Medicina l'any 1970 i doctorat en història de la Medicina l'any 1986. Exercí l'especialitat de medicina interna a l'hospital Joan XXIII de Tarragona. En el camp de la història de la medicina exercí com a professor a la Universitat Rovira i Virgili i s'implicà en la Societat científica d'història de la medicina catalana i Congressos durant part de la seva vida, fent-se càrrec com a organitzador de diferents jornades i escrivint bastants llibres i articles.

RESUMEN: Reseña biográfica de José María Sánchez Ripollés (Ejea de los Caballeros 1945- Tarragona 2007), recalcando su vertiente médica humanista. Licenciado en Medicina en 1970 y doctorado en historia de la Medicina en 1986. Ejerció la especialidad de Medicina interna en el hospital Joan XXIII de Tarragona. En el campo de la historia de la medicina ejerció como profesor en la Universidad Rovira i Virgili y se implicó en la Sociedad científica de historia de la medicina catalana y Congresos durante parte de su vida, haciéndose cargo como organizador de diferentes jornadas y escribiendo numerosos libros y artículos

PARAULES CLAU: Sánchez-Ripollés, biografies mèdiques, segle XX-XXI, història de la medicina catalana.

PALABRAS CLAVE: Sánchez Ripollés, biografías médicas, siglo XX-XXI, historia de la medicina catalana.

BIOGRAFIA DE JOSEP MARIA SÁNCHEZ RIPOLLÉS 1945.02.04 - 2007.06.04

Nascut a "Ejea de los Caballeros", Saragossa, el 4 de febrer de 1945, fill de JM Sánchez Murillo (veterinari) i Carmen Ripollés Aznárez. Tercer fill d'una família de set germans. Mariano Ripollés i Baranda, el seu besavi, catedràtic de Dret a la Universitat de Saragossa, va escriure en tres toms un llibre titulat "*Jurisprudència Civil d'Aragó*". Podem trobar el seu retrat, com a rector de la Universitat, a l'antiga facultat de medicina de Saragossa.

La família es va traslladar a Saragossa on José María va estudiar al seminari. Va cursar els seus estudis de Medicina a la facultat de la ciutat i es va llicenciar el 1970. En acabar va fer substitucions del seu oncle a Bardallur (Saragossa) així

com també a Calafell, Cunit i Segur de Calafell (Catalunya) com a substitut del Dr. Mariano Nogués.

Va marxar amb “Medicus Mundi” a Algèria per tal de substituir a metges durant les vacances el 1970. Va tornar de nou al desembre just abans de fer les Milícies universitàries, moment en el qual va conèixer a qui serà la seva dona, Jeanne-Marie Feutrie.

A l'hospital de Germanes Blanques de Sidi Bouabida (Chlef, El Asnam, Orleanville), on tots dos treballaven, es van casar el 1972. Després de 10 anys d'independència del país, les Germanes van cedir l'hospital a mans de l'Estat Algerià. Es trobaven en aquell moment gran quantitat de metges polonesos cooperant amb la sanitat algeriana; poc a poc les condicions de treball van anar canviant, i a causa d'això, al final d'aquell any tots dos van decidir tornar a Saragossa. Allí va néixer el seu primer fill Josep Maria.

En aquella època hi havia poca feina per a metges joves a la província de Saragossa. Al matí Josep Maria cooperava amb el Doctor Civeira a la facultat, i quan li deien, feia guàrdies de nit, anomenades “guàrdies del supositori”.

Al final de 1973 es van traslladar a Catalunya, al poble de Rodonyà, amb l'esperança d'obtenir una plaça a l'hospital Joan XXIII (inaugurat el 1967), on el Doctor Piqueras el va cridar uns mesos més tard. Va ser el primer resident de Medicina Interna. Va compaginar l'atenció mèdica de l'hospital i la del poble ja que en aquell moment faltaven metges als pobles catalans. Va guanyar per oposició la plaça de metge titular.

Va ser una època bonica de la seva vida; a Rodonyà va néixer la seva filla Emmanuelle. La seva relació amb el poble va perdurar fins al final de la seva vida i és aquí on va rebre sepultura.

El 1977 va ser nomenat metge adjunt de Medicina Interna, càrrec que va ocupar fins al final de la seva vida amb els Doctors Piqueras i Richart. La família es va traslladar a Valls on van néixer els seus altres dos fills Fabiana i Daniel.

Així mateix cal destacar la seva tasca com a president de la comissió de tumors de l'hospital de Tarragona “Joan XXIII” en els anys 1990. També, en Medicina Interna, es va especialitzar en reumatologia i va ser, juntament amb el Dr. Antonio Conca Roig, un dels co-fundadors del Club Reumatològic Cossetà el 1990. També fou membre de la “Comissió de bioètica del Col·legi de Metges de Tarragona” durant els anys 2000.

El 1980 es va posar en funcionament la Facultat de Medicina de Reus (llavors pertanyia a la Universitat de Barcelona). Va ser professor associat de Patologia General fins a l'any 1990. Es va interessar per la Història de la Medicina i va preparar la seva tesi doctoral que va presentar el 1986, amb el títol de “*Dades i esdeveniments Mèdics del segle XVIII a la comarca de l'Alt Camp*”. La seva tesi va ser dirigida pel Dr. Jacint Corbella i Corbella. Va ser així com va descobrir

que el Doctor Pere Güell i Pellicer, cofundador de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona i primer president, era fill d'Alcover. Tesi publicada per Estudis Vallencs. El 1991 va ser nomenat Professor d'Història de la Medicina, substituïnt al doctor Adserà Martorell. Va dirigir diverses tesis doctorals, entre elles "*Pere Virgili i seu temps*" del Dr Albiol i Molné i "*El Doctor Tricaz i seu Temps*" d'Anna Borruel Llovera en 2001.

El 1992 és nomenat acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina Catalana. El 2000 es va commemorar "el tercer centenari del Naixement de Pere Virgili (1699-1776)" amb la projecció d'un vídeo a la facultat de Medicina de Reus. Fou un membre actiu de la Societat Catalana d'Història de la Medicina i va participar en els congressos i en diverses ponències. Va ser President d'aquesta Societat del 2002 al 2004. El 2004 va organitzar el XIII Congrés d'Història de la Medicina catalana a la Canonja (Tarragona), trobant-se convalescent d'una recent i greu intervenció.

Va escriure els seus llibres i publicacions en català, recolzant-se en els primers moments en el seu gran amic el senyor Pere Altès Serra.

A nivell de participació a la societat catalana fou membre actiu de l'Associació de pares d'alumnes del col·legi "Cor de Maria" de Valls, on estudiaven els seus fills, de la qual va ser President del 1989 al 1995. Des de la perspectiva religiosa va participar com a metge en els pelegrinatges de la "Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes" de l'Arquebisbat de Tarragona i també participava en les activitats de la parròquia de Sant Joan de Valls, on va donar els "Cursets de preparació pel matrimoni" durant els anys 90. També dins d'aquest àmbit fou fundador el 2005, amb companys de l'Hospital Joan XXIII de Tarragona, d'un grup de reflexió i estudi, grup que perdura i es reuneix una vegada al mes.

El doctor Josep Maria Sanchez Ripollés ens va deixar el 4 de Juliol de 2007 degut a les conseqüències d'una neoplàsia de bufeta i pàncrees que va arrossegar els últims anys de la seva vida, tot deixant un important llegat dins de la història de la medicina catalana i una important empremta a la seva família i amics.

PARTICIPACIONS LITERÀRIES:

- Revista "Janus Medicina i Humanitats". Col·laboració des del número 2285 al 1989 al núm. 3624 al 1994.
- Col·laborador habitual de la Revista "Estímul" de la Canonja.
- Col·laborador habitual de la Revista "Cultura" de la AAEET de Valls.
- Col·laborador de la revista de Salou "Mediterranean Daurat".
- Va participar en diverses activitats del "Institut d'Estudis Vallencs".
- El 1989 va participar en la XXXV "Assemblea Intercomarcal d'estudiosos de Catalunya" Valls - Vila Rodona.

OBRA PUBLICADA

- Tres documents mèdics del segle XVII de Valls. Gimbernat, 1985;4:357-66.
- Notícies mèdiques inèdites d'Alcover. Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs, 1987;37:14-23.
- Dades i esdeveniments mèdics del segle XVIII a la comarca de l'Alt Camp. Tesi doctoral. Fac. Med. UB. Manuscrita 1986. Valls: Institut d'Estudis Vallencs, 1989.
- Notícies de Pere Güell, primer president de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona. [Cartes al director. Rev Reial Acad Med Cat, 1991;1(6):45.6]
- Dades històriques reflectides al llibre: 'Arte de recetar y formulario práctico'. Amb JR Bonet-Aymat. Gimbernat, 1992;18:9-16.
- Notes extretes de l'obra de Friedrich Hoffman. Gimbernat, 1993;19:287-9.
- Notícies mèdiques transmeses per Chateaubriand. Gimbernat, 1994;21:253-7.
- Anotacions mèdiques: història de la medicina. Tarragona: Dep Medicina i Cirurgia, Universitat Rovira i Virgili, 1995.
- Alguns hospitals de la corona catalano-aragonesa. Gimbernat, 1996;25:221-6.
- Els Primers malalts de l'Institut Pere Mata. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili. Departament de Medicina i Cirurgia. Unitat d'Història de la Medicina, 1996.
- Pinceladas de historia de la medicina. Reus: Universitat Rovira i Virgili. Departament de Medicina i Cirurgia, 1996.
- Malalts i metges del dispensari antiveneri de Tarragona (1939-1949). Amb R Albiol-Molné. Gimbernat, 1996;25:227-32.
- Notícies del doctor Josep Masdevall. Gimbernat, 1997;27:95-8.
- Infantesa i juvenesa del doctor Rodríguez Méndez (1845-1919). Gimbernat, 1997;27(1):121-3.
- El metge crioll, Cosme Argerich, acadèmic de l'Academia de Medicina de Barcelona. [Cartes al director. Rev Reial Acad Med Cat, 1998;3(11):185-6]
- Col·legi Oficial de Metges de Tarragona. Una història de cent anys (1898-1998). Tarragona: Col·legi de Metges de Tarragona, 1998.
- Metges de la ciutat de Reus. Coord. amb P Altès-Serra. et al. Tarragona: Departament de Medicina i Cirurgia, Universitat Rovira i Virgili, 1998.
- Diari d'un metge de Valls. Novel·la històrica. Valls: DARC, 1999.
- Algunes conferències inèdites del doctor Francesc Tosquelles i Llauredó (1912-1994). Escrits periodístics del doctor Leandre Cervera (1891-1964). Reus: Universitat Rovira i Virgili. Unitat d'Història de la Medicina, 2000.

- Freud i les dones. Gimbernat, 2000;34(1):199-204.
- A la medicina de la Corona Catalanoaragonesa. Valls: Gràfiques DARC, 2001.
- Alguns internistes catalans (1900-1936). Gimbernat, 2004;41:11-24.
- Cartes de Gérard de Nerval, un gran escriptor boig. Gimbernat, 2002;38:239-46.
- L'hospital 'Joan XXIII' de Tarragona. Gimbernat, 2004;42:31-3.
- D'aquí i d'allà. Gimbernat, 2004;42:35-9.
- Alguns llibres del seminari Pere Mata. Gimbernat, 2004;42:49-68.
- Dues relacions: la del Dr.Pittaluga amb Vila-seca, i la del Dr.Carbonell amb Caldes de Boí. Gimbernat, 2004;42:95-8.
- Discipuli dixerunt. Gimbernat, 2004;42:109-15.
- PIA UNION, Una societat de socors mutus de la ciutat de Vic. Gimbernat, 2005;43(1):101-7.
- La Alimentación y la nutrición a través de la historia. et al. Barcelona: Glosa, 2005.
- Escrits de premsa mèdics de principis del segle XX. Gimbernat, 2007;143(1):143-51.
- Publicacions d'alguns professors de l'Hospital Clínic de Barcelona. Gimbernat, 2006;46(2):239-42.
- Ramon Turró filòsof. Gimbernat, 2007;43(1):153-60.
- El dolor sacralizado. (Una experiencia especial a lo largo de la historia). Per JM Bajo-Llauradó. Barcelona: JM. Sánchez Ripollés, 2009.

HEMEROTECA

- Facultat de Medicina. Presentación del Curso [Reus, 25 octubre 1980]
- El Col·legi tanca els actes del centenari amb un sopar multitudinari. Galens, 1999;126:17-9.
- Lliurament dels premis: Vivències Mèdiques 'Doctor Pere Tarrés i Claret'; i del d'Història de la Medicina Catalana 'Oleguer Miró i Borrás' en la diada de la 'Vigília de Sant Lluc'. Serv Inf Col·legial, 2002-2003;105:57.
- Homenatge pòstum a Josep Maria Sánchez Ripollés dimarts, 29 de gener. [URV Activa, 1 febrer 2008]

LINKS DE REFERÈNCIA

[Josep Maria Sánchez Ripollés \[Acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya\] http://ramc.cat/aw-team-member/sanchez-i-ripollés-josep-m/](http://ramc.cat/aw-team-member/sanchez-i-ripollés-josep-m/)

[Galeria de metges catalans. http://www.galeriametges.cat/galeria-fitxa.php?icod=MHD](http://www.galeriametges.cat/galeria-fitxa.php?icod=MHD)

Bibliografia

Colomes-Figuera, L. Dades i esdeveniments mèdics al segle XVIII a l'Alt Camp. Josep Maria Sánchez Ripollés. Biblioteca d'Estudis Vallencs, 1979;25:105-6.

COMENTARI PERSONAL

Un servidor va conèixer al Dr. Josep Maria Sánchez Ripollés a través de diferents vies, les principals les familiars ja que el Dr. Sanchez Ripollés va exercir la medicina a l'hospital Joan XXIII de Tarragona, lloc on també feia les funcions de mossèn de l'hospital el meu tiet i estimat padrí Mn Xavier Fort Subirats, funcions que encara desenvolupa actualment a l'edat de 80 anys, però també i sobretot la seva vinculació a la història de la medicina l'apropà al meu pare el doctor en història moderna Josep Maria Sabaté i Bosch, que també fou el meu iniciador en el meu aprofundiment en aquesta vessant, però jo desde el punt d'origen mèdic, i llavors ens trobem durant la meua formació a la Facultat de Medicina de Reus, de la nova Universitat Rovira i Virgili, on el meu professor d'història de la medicina fou l'objecte de aquesta ressenya biogràfica, em donà l'assignatura durant el sisè i últim curs de la carrera, més pendent del MIR que de la història, i quan s'acabava un cicle del pla d'estudis. El professor Sanchez Ripollés era un home bo, avui en dia cada cop es més difícil qualificar d'aquesta manera als nostres congèneres, però demostrava en les seva manera de fer, una bonhomia i una preocupació pels seus alumnes i pacients, la seva fe religiosa potser també li va donar aquesta manera de ser, però una cosa són les paraules i un altre cosa els fets i d'aquest en tenim amb el Dr. perquè també la seva fe el va portar a col·laborar molt activament amb la germandat de la Mare de Déu de Lourdes i les seves peregrinacions on els malalts busquen moltes vegades les respostes que la medicina o la natura no els hi han donat, i fins i tot busquen el miracle, també en el grup de treball que juntament amb el meu tiet es reunia per tractar diversos temes d'enriquiment personal i grupal des d'un punt de vista espiritual i humanístic. A través d'ell vaig conèixer la seva esposa que m'ha lliurat totes les dades per poder confeccionar aquesta petita biografia, per desgràcia una malaltia a la que els metges intentem donar solució ens va fer que ens deixés una mica massa d'hora però tot i així, durant els seus anys en actiu va deixar una obra que perdura en la seva família i els seus amics. Quan es trobava convalescent de la malaltia que el portà a la mort, em demanà i em passà el relleu de la docència a l'assignatura d'Història de la Medicina de la Facultat de Medicina de

la Universitat Rovira i Virgili, cosa que sempre li estaré agraït, cal recalcar que fou el primer en escriure un llibre docent en català pels seus alumnes de l'assignatura

El metge Josep Maria Sánchez Ripollés, amb l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes. Tarragona, anys 1990. [Família Sánchez-Feutrie)

A l' "hôpital des Soeurs blanches" de Sidi-Bouadida, a Algèria març 1972

Il jornades d'Història de la Medicina", ajuntament de Reus, amb la presència del Senyor Alcalde Josep Abelló i Padró i del President del Col·legi de Metges de Tarragona, el Doctor Josep Maria Bertran el 2001.

Acte de presentació del llibre "Metges de la Ciutat de Reus", coordinat per Josep Maria Sánchez Ripollés i Pere Altés Serra. - assegut al davant, el primer a la dreta del passadís. A la seva dreta, tocant a la paret, el metge i historiador Josep M Massons. Reus, 1998. [Família Sánchez Feutrie]

En el mateix acte, moment en que el doctor Sánchez Ripollés fa la presentació del llibre "Metges de la Ciutat de Reus", assegut a la taula el primer a l'esquerra és el metge i historiador de la Medicina, Josep M Calbet Camarasa. Al fons, a la dreta de la imatge el segon és el doctor Andreu Pujol. Reus, 1998. [Família Sánchez Feutrie]

Al acto de presentación asistieron el conseller de Sanitat, Eduard Rius, y diversas autoridades.

JOSÉ CARLOS LEÓN

Rius alerta sobre las restricciones económicas a hospitales concertados

«Esperamos que no afecte a la calidad asistencial».

JORDI SIRÉ/Tarragona

Eduard Rius admitió ayer que carece de dotes de profeta. «No sé como estará la sanidad de aquí a cien años. Pero espero que ya se haya arreglado todo», afirmó entre sonrisas poco antes de asistir a la presentación del libro que recoge los cien años de historia del Colegio Oficial de Médicos de Tarragona. «Nuestras preocupaciones son más a corto plazo». En este sentido, el conseller del ramo adelantó que «este año va a ser especialmente restrictivo con los hospitales concertados».

«Las negociaciones no están cerradas. En todo caso, esperamos que no afecte a la calidad asistencial. Realizaremos un esfuerzo para evitar que se incrementen las listas de espera», señaló. Rius consideró «oportunist» el informe hecho público por el PSC donde pone de relieve el elevado número de personas que padecen este problema. «De listas de espera saben mucho los socialistas. Ellos dejaron tras de sí 190.000 personas en esta circunstancia, por

JOSEP M. SÀNCHEZ RIPOLLÉS

COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE TARRAGONA
UNA HISTÒRIA DE CENT ANYS (1898 - 1998)

Albert Aroca i Ribó
Rafel Aroca i Ribó
Robert Aroca i Ribó
Antoni Casanova i Soler
Joan Borràs i Claverol
M. José Borràs
Pau Borràs i Borràs

Josep M. Sánchez Ripollés
J. M. Borràs
Francesc Borràs i Ribó
Manuel Borràs i Ribó
Pau Borràs i Ribó
Euse Borrell i Ribó

Foto publicada al "Diari de Tarragona el 26 de juny 1998. Presentació del llibre del centenari del Col·legi de Metges de Tarragona, sent president el doctor Josep Maria Bertran i conseller de Sanitat el doctor Eduard Rius.

Darrera foto de la família el 6 de gener 2007 amb la seva dona Jeanne-Marie Feutrie i els seus fills Josep Maria, Emmanuelle, Fabiana i Daniel

Foto apareguda al diari "EL PATI" de Valls al setembre 1999 degut a la presentació de la seva novel·la "Diari d'un metge de Valls".

Fotografia de grup del XIV Congrés d'Història de la Medicina Catalana en què Josep M Sánchez Ripollés el cinquè per l'esquerra a la darrera fila. Presideix la taula, Jacint Corbella que té a la seva dreta Manuel M Escudé i als bancs drets, Josep M Massons i ?. A la seva esquerra, Víctor Marí, Lluís Guerrero i ?. A la segona fila: ?, Carles Hervás, Josep M Calbet, Francesc Freixa, ?, ?, Ferran Sabaté, J.M. López Gómez, Joan Pujol, ?, Josep M Simón Tor, Ana Carmona, Conrad Curtó, Oriol Casassas i ?. A la darrera bancada: ?, ?, ?, Jesús Sabaté, Josep M Sánchez, ?, Manuel de Fuentes, ?, Alfons Zarzoso, ?, ?, ?, ? i ?. a l'Amfiteatre Gimbernat de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, 9 de Juny de 2006. [Família Sánchez Feutrie]

Lliurament dels premis "Vivències Mèdiques Doctor Pere Tarrés i Claret" i del d'Història de la Medicina Catalana "Oleguer Miró i Borràs". De dreta a esquerra: Josep Maria Sánchez, president de la Societat Catalana d'Història de la Medicina, Jacint Corbella, secretari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, Miquel Bruguera, president del COMB, Jordi Valls, alcalde de Manresa, Josep Antoni Bombí, president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, Lluís Guerrero, president de la junta comarcal del Bages del COMB, Montserrat Domènech, en representació de l'Arxiu Històric i vocal de la junta comarcal del Bages, i Josep Trapé, president de la filial del Bages de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears. Acte de la diada de la "Vigília de Sant Lluç" a Manresa, 17 octubre 2002. [Arxiu COMB]